

Bojkot, pomanjkanje in odpor

Župani Mestne občine ljubljanske so med vojno zvesto sodelovali najprej z italijanskim, nato pa z nemškimi okupatorjem. Prva seja mestnega sveta v okupaciji je bila 1. julija 1941, katere se je udeležil tudi visoki komisar Ljubljanske pokrajine Emilio Graziolli. Pozdravil ga je župan dr. Jure Adlešič s slovesnim govorom, v katerem se je zahvalil italijanski vojski »za vse dokaze njenih viteških vrtilin«, za uvedene živilske nakaznice in za priključitev Ljubljane in Ljubljanske pokrajine kraljevini Italiji, hkrati pa izrazil popolno lojalnost.

Graziolli se je zahvalil in poudaril, da bo proti komunizmu ukrepal drakonsko. »Zagotavljam vam, da ga poznam do dna, ker se proti njemu borim že več let in mi ne dela nobenih skrbi. Za uničenje komunizma skrbim tudi zunaj mesta, vendar pa nanj ne polagam nobene važnosti. Zagotavljam, da bo prvi komunist, ki bo dvignil glavo, dobil tako plačilo, ki bo njemu in vsem drugim za zgled in primer.«

Sovraštvo do okupatorja

Kako je Italijanom uspeval boj proti narodnoosvobodilnemu gibanju, je jasno. Njihovi uspehi so bili jalovi, pa še tiste, ki so jih dosegli, so dosegli s pomočjo domačih izdajalcev in nemške obveščevalne službe. Večina Ljubljancem je sovražila Italijane. Nič boljši od bojnih uspehov pa niso bili njihovi gospodarski ukrepi. Decembra 1941 je Mestna občina Ljubljanska sprejela osnutek proračuna za leto 1942, ki je bil »jasna slika svoje dobe, ko vsak gospodar svoje izdatke skrči, ko začno padati njegovi dohodki«. Črtali so izredne podpore za kulturo, za socialno pa so podpore zvišali za 35%; ker so videli »bedo najširših slojev, ki narašča od dne do dne in slabi gospodarsko stanje vsega mesta«. Ustavili so investicije. Draginja v mestu se je povečala za 100%.

Delavci Mestne občine Ljubljanske so imeli nizke plače, ki »ne krijejo niti najnujnejših potreb in ne dosegajo minimalnih mezd«. Po okupaciji so začele cene res strahovito rasti »in še rasto, tako da smo prišli danes do tega, da prihajajo prihodki v dinarjih, izdatke pa moramo šteti v lirah.«

Veliki izdatki

Mestna občina je imela veliko izdatkov tudi z izvajanjem okupatorjevih ukrepov in odredb. V odseku za osebne izkaznice so morali zaradi obilice dela zaposliti še 13 delavcev. Dohodek od novih osebnih izkaznic znaša 20.000 lir, primanjkljaja pa je bilo 35.000 lir. Mestna občina je morala sprejemati v hrambo tudi radio-sprejemnike, potem ko so Italijani izdali uredbi o obvezni oddaji radiospredajnikov, ker niso mogli izslediti Radia OF. Mestna občina je morala najeti kredit v višini 100.000 lir.

Slaba preskrba

Preskrba je bila zelo slaba tudi v času nemške okupacije. Januarja 1944 so prenehali dobavljati premog. Maja niso mogli dati prebival-

cem kuriva na karte, zato si jih večina ni mogla skuhati niti kosila in so se hranili v javnih kuhinjah. Mestu je manjkalo 100.000 m³ drv, niso pa našli delavcev za sečnjo. V uradih se je spomladi 1944 moralo preseliti uredništvo iz večjih prostorov v enega, da so zmanjšali stroške ogrevanja, v šolah pa so ukinili pouk. Konec leta 1944 je mesto dobilo premog iz Šlezije, ker so bili domači rudniki zaradi razmaha NOB zapušeni. Porabo so zmanjšali za polovico.

Nič boljše ni bilo pri preskrbi z elektriko. V začetku 1944 so prepovedali uporabo električnih peči in skrajšali uradne ure. Aprila 1944 je firma Vidmar Stane iz Savelj odobrila na prošnjo mestnega poglavarstva Ljubljana vsaki uslužbenki nabavo dveh parov nogavic po 32 lir za par. V letu 1944 je mestno poglavarstvo Ljubljana slabo poslovalo. Iz posameznih okrožnic lahko razberemo, da so uradniki tudi z nedelom bojkotirali okupatorjeve odredbe.

Površno delo in ugodnosti

V začetku leta 1944 je dobil župan pritožbe, da je mestno uradništvo stalno na cesti, »vsled česar gotovi ljudje trdijo, da ničesar ne dela. Tudi se mi očita, da dopuščam agitacijo v gotove namene v uradnem času«. Mnogo uradnik ni obvladalo strojepisja. Posamezni referenti so poslovali z naročnicami, ne da bi jih prej kdo od šefov odobril. Telefonska centrala v mestu je bila šibka, a uradniki so rabili za uradne in privatne razgovore tudi po pol ure.

Prošnje so reševali po več mesecev in tudi nujnih poslov niso reševali dovolj hitro. Do kraja so tudi izkoriščali ugodnosti, ki so jih imeli kot delavci mestnega poglavarstva. Avgusta 1944 je ravnatelj EČZ sporočil županu, da so mestni uradniki dajali brezplačne vozne karte ženam, prijateljcem in prijateljicam, otrokom, tujim osebam in celo celim družbam. »Zgodilo se je, da se je pijana družba vozila z mestnimi službenimi voznicami in se je s sprevednikom celo prepirala, ker je zahteval plačilo voznine. Taki primeri se množe in uslužbenci s tem dokazujejo, da imajo malo čuta za čuvanje koristi svoje občine.«

Uradništvo je preveč širokogrudno podeljevalo bolniške dodatke. »Pregledi so pokazali, da so bili izdani bolniški dodatki večjemu številu oseb, katerim po predpisanih določilih ne pripadajo.

Nihče noče iz Ljubljane

Januarja 1944 je mesto odpustilo vse uslužbenke, ki so bili iz krajev »časno zasadeni po komunističnih upornikih«. Po drugi strani pa uradništvo iz mesta ni hotelo iti službovat na deželo in so posamezniki uporabljali vse mogoče zvijače, vključno z zdravniškimi spričevali in zvezami, tako da se je namestitev zavlekla ali celo preprečila. Rupnik, ki je poslal to okrožnico tudi mestnemu županstvu, pravi: »Priznavam, da je premestitev sama v sedanjih razmerah za marsikoga neprijetna, kakor tudi, da je potovanje in službovanje v pokrajini včasih združeno z nevarnostmi.«

Da pa se ne bi opirali le na posamezne primere, ki kažejo na nasprotovanje magistratnih uslužbencev in delavcev okupatorju, lahko pove-mo, da jih je bilo v začetku leta 1942 od 2100 533 povezanih z OF. Marca 1945 pa jih je bilo v zaporih ali internacijah kar 170.

LOJZ TRŠAN

Naslednja številka Dogovorov izide v torek, 11. februarja

KS Ajdovščina

Premalo denarja za vzdrževanje hiš – Svet stanovalcev KS Ajdovščina je že v aprilu 1985 poslal vsem skupnostim stanovalcev (44 jih je organiziranih) vprašalnik, da bi dobili nekakšno »sliko« stanja po posameznih stanovanjskih objektih in zatem boljše usmerjali gospodarjenje z njimi. Ugotovitve iz ankete je podal predsednik sveta stanovalcev, Janez Sitar, na skupnem sestanku sveta s predsedniki hišnih svetov. Vzdrževanje stanovanjskih objektov, kar še posebej velja za starejše hiše, že nekaj let stagnira zaradi neekonomskih najemnin; za vzdrževanje hiš je premalo sredstev. Vsekakor bi moral ostati hišni samoupravi večji del stanarin. Družbeni stanovanjski fond zahteva marsikje hitro ukrepanje. Gre zlasti za strešne konstrukcije s kritino, zunanje okenske okvirje, dotrajane vodovodne in električne napeljave in dotrajane napuše, fasade in podobno.

Na vprašanje, kako so skupnosti stanovalcev zadovoljne z delom strokovnih služb stanovanjskega podjetja, so bili odgovori zelo različni. Vsi pa so se strinjali, da naj zaostrijo nadzor nad izvajanjem del, hitreje ukrepajo v primerih reklamacij in nasploh tesneje sodelujejo s hišno samoupravo.

Večina najemnikov poslovnih prostorov zelo slabo sodeluje s hišno samoupravo. Ne spoštujejo hišnega reda in nesmotno ravna s skupnimi hišnimi napravami in sredstvi. Vse to pa vpliva na povečanje stroškov vzdrževanja.

***

Kandidacijska konferenca – Temeljna kandidacijska konferenca bo po sklepu predsedstva KK SZDL Ajdovščina (20. 1. 1986) v ponedeljek, 3. februarja 1986.

KS Josip Prašnikar

Rokovnik za volitve – Na seji predsedstva KK SZDL 26. decembra smo sprejeli rokovnik za pripravo in izvedbo volitev. Predsedstvo KK SZDL je sklenilo sklicati temeljno kandidacijsko konferenco v torek, 28. januarja, na kateri bodo oblikovali predlog liste možnih kandidatov za člane delegacij za skupščine DPS in SIS. Namesto ene 17-članske združene delegacije za otroško varstvo, socialno skrbstvo, pokojninsko in invalidsko zavarovanje ter zaposlovanje bomo oblikovali dve 9-članski združeni delegaciji: za otroško varstvo in socialno skrbstvo eno ter za SPIZ in drugo za zaposlovanje.

Prav tako smo predlagali, da ne bi volili posebne delegacije za stanovanjsko gospodarstvo, temveč bi delegacijo v SSS tvorili svet stanovalcev oziroma njegov 7-članski koordinacijski odbor podobno kot za druge SIS materialne proizvodnje tvori temeljno delegacijo skupščina delegatov KS oziroma njen svet (za komunalo, ceste, PTT in energetiko).

***

Srečanje najstarejših prebivalcev – Kot vsako leto smo tudi letos organizirali tradicionalno srečanje starejših krajanov. Tokrat je bilo v petek, 20. decembra v prostorih nove restavracije Triglav. Aktivisti smo raznesli skoraj 250 vabil vsem starejšim od 70 let.

Zal, se je srečanja lahko udeležilo nekaj manj kot 100 vabljenih. Učenci osnovne šole Toneta Čufarja so pripravili krajši program, ki ga je zaključil pevski zbor društva upokojencev. Goste je pozdravil tovariš Peter Dimnik in jim zaželel zdravja in sreče v novem letu; Skromna pogostitev je prijetno razpoloženje še povečala.

***

Prišel je dedek Mraz – Društvo prijateljev mladine je tako kot vsako leto tudi letos pripravilo za najmlajše krajan obisk dedka Mraza. Približno 100 predšolskih otrok med 3. in 7. letom starosti je prejelo vabila in skoraj vsi so se vabilu tudi odzvali. Prijetno okrašena dvorana na terasi delovne organizacije Tekstil je bila

polna do zadnjega kotička. Že pri vходу je vse mlade obiskovalce čakal velik kos slastne torte. Seveda je bil višek prireditve prihod dedka Mraza v spremstvu medveda in zajčka. Najpogumnejši so mu zapeli pesmico, prav vsi pa so se z njimi slikali in prejeli darilni zavitek z barvicami, sadjem in krofom ter izrezanko »Grad, da spravim vanj svoj zaklad«. Slike s prireditve dedka Mraza; ki jih je podaril Foto Tivoli, se dobijo v tajništvu krajevne skupnosti.

Pripis:

Obe novoletni prireditvi so omogočili: Zveza prijateljev mladine, Foto Tivoli, Tekstil, hoteli Union, Slon in Turist, Emona, Ljubljanske mlekarne, Delikatesa, Triglavska restavracija, RK SZDL, Zveza sindikatov Slovenije, Mestni komite ZKS, Usnje plast, DO Kroj in številni obrtniki iz krajevne skupnosti.

KS Stara Ljubljana

Razgovori z evidentiranimi možnimi kandidati – Že nekaj časa potekajo pogovori z evidentiranimi možnimi kandidati za delegacije DPS in SIS. Nekateri v sproščnem pogovoru pristanejo na svojo kandidacijo, nekaj pa je tudi takih, ki se sploh nočejo pogovarjati. Pogovori bodo potekali vse do kandidacijske konference, ki bo 7. februarja.

***

Kdaj bo Zlatarna Celje odprla lokal – Skoraj dve leti sta že minili, odkar Zlatarne Celje obnavljajo svoj lokal na Mestnem trgu 20. V njem bodo uredile sprejemnico in popravilnico svojih izdelkov. Krajanji vemo, da je ta ulični lokal na zelo vidni lokaciji, zato bi moral biti urenjen in odprt za stranke v kar najkrajšem času. V resnici pa je nasprotno! Lokal je zanemarjen, dela v njem potekajo zelo počasi in očitno je, da se tistim, ki so zanje odgovorni, prav nič ne mudi.

***

Zanemarjena izložba Partizanske knjige – Če vas pot zanese mimo lokala Partizanske knjige na Gornjem trgu 14, se pogled ustavi na izložbi, ki je zares lep primer zanemarjenosti. Verjetno ni bila očiščena že leto dni! Sam lokal ne služi več svojemu namenu, temveč je le skladišče knjig, kar je gotovo v nasprotju z odlokom o uličnih lokalih.

***

Čiščenje pločnikov – Krajanji se upravičeno sprašujejo, kdo bo v zimskem času kidal sneg s pločnikov pred nekaterimi lokali. Ob novoletnih praznikih se namreč več najemnikov sploh ni zmenilo za novožadli sneg in jim je bilo čiščenje odvečna stvar. Enako velja tudi za prebivalce tistih hiš, kjer zavest o nujnosti hišne samouprave v ljudeh še ni prisotna. Krajanji so imeli prenekatere pripombo tudi na odvoz odpadkov med novoletnimi prazniki, ki resnično ni bil ustrezno urenjen. Novoletne smrečice zdaj ne krasijo več samo domov, temveč tudi okolico smetnjakov, kamor so jih odvrgli krajanji, ki jim ni dosti do čistoče in urenjenosti našega okolja.

***

Živilski trg je bil 25. decembra skoraj brez prodajalcev – To so nesporno ugotovili presenečeni kupci, ki so si tega dne lahko nabavili le solato na stojnicah prodajalcev iz Dalmacije. Vsi drugi prodajalci so si »vzeli« prost dan. Pristojni organi bi morali problemu preskrbe posvetiti več pozornosti in zagotoviti vsaj prisotnost prodajalcev z nujnimi prehrabeni izdelki.

***

Ob novem letu sta odprta dva nova lokala – Si želite urediti pričesko? Stopite do hiše na Gornjem trgu 8, kjer je z delom pričel moderni frizerski salon za ženske. Imenuje se »Matjaž«. Na Gornjem trgu 11 pa je končno odprta galerija »Glina«, ki je za vstop v življenje potrebovala kar celih 5 let.

SILVA ŠUC

Nadležna fotografija

Odlaganje in odvoz smeti v našem mestu še vedno nista zadovoljivo urejena. Ponekod imajo še vedno smetnjake, ponekod tako imenovane kontejnerje, ponekod pa odlagajo smeti v vrečkah na za to določenih mestih. Nobena oblika pa ni takšna, da ne bi bodla v oči, zlasti še takrat, ko pride dan za odvoz smeti. Takrat vidimo po ulicah takele prizore, kot je »razstava« odpadkov v strogem središču mesta.

DOGOVORI

Ustanovitelj in izdajatelj je Občinska konferenca SZDL Ljubljana Center.

Glasilo je leta 1979 dobilo srebrno priznanje Osvobodilne fronte slovenskega naroda.

Izdajateljski svet:

Srečko Čož (predsednik), Franc Možina, (podpredsednik), člani: Dare Trbič, Franc Boštjančič, Ksenija Preželj, Milan Stenik, Ljuba Dovgan, Roža Šilc, Lojze Čepuš, Sreten Dimitrijevič in Marko Polič.

Uredniški odbor:

Niko Isajević (glavni in odgovorni urednik), Matija Čož (tehnični urednik), Jurij Popov, Srečko Čož, Miša Vidic, Alojz Tršan, Ksenija Preželj, Bojan Lubej in Marjan Ciglič.

Izhaja štiriinajstrednivo v 15.000 izvodih. Rokopisov ne vračamo.

Uredništvo: Kardeljeva 8, p. p. 191. Tel.: 214-298, 223-509 in 223-510. Ziro račun pri SDK Ljubljana 50101-878-47644, OK SZDL Ljubljana Center.

Tisk: ČGP »Delo«, Likozarjeva 1

Glasilo prejemajo vse družine v občini brezplačno na domove.